

3. Повість Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».
URL: http://ukrlit.org/nechui_levytskyi_ivan_semenovych/kaidasheva_simia/28.

4. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Базір В. В.,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ внутрішніх справ
Науковий керівник: викладач кафедри
поліцейського права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук *Горбач-Кудря І. А.*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ СЕКСУАЛЬНОГО БУЛІНГУ

Однією з проблем, яка стала актуальною в нинішній час, є питання поширення булінгу. Прийняттям 18.12.2018 Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу» внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та низки законів України, зокрема, «**Про освіту**», «**Про загальну середню освіту**», «**Про дошкільну освіту**», «**Про позашкільну освіту**», «**Про професійну (професійно-технічну) освіту**», «**Про вищу освіту**». У КУпАП зазначається нове поняття, таке, як сексуальний булінг. В цьому ж документі таке діяння вважається правопорушенням і тягне за собою адміністративну відповідальність [1].

Мета роботи – дослідження правових норм, що встановлюють відповідальність для особи за вчинення сексуального булінгу, та формулювання пропозицій для вдосконалення чинного законодавства.

Сексуальний булінг – це пронизливі погляди, жести, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки в переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні

погрози, жарти тощо [4]. Однією з найголовніших його ознак є повторюваність діяння, тобто застосування сексуального булінгу більше одного разу до однієї і тієї ж самої особи, що відбувається зазвичай періодично. На меті булер завжди має принизити, заподіяти психічну та/або фізичну шкоду, нав'язати страх, тривогу та спричинити соціальну ізоляцію потерпілого. Булінг ніколи не припиняється самостійно, тому для вирішення цього питання необхідно залучення сторонніх осіб, зокрема, соціальних працівників [4].

До учасників булінгу можна віднести таких осіб: 1) *булери* – особи, які є ініціаторами булінгу та безпосередньо приймають у ньому активну участь. До них можна віднести *послідовників* (осіб, які також беруть активну участь у сексуальному булінгу, але не є ініціаторами цього процесу), *прихильників* (осіб, які схвалюють застосування сексуального булінгу до жертви, однак не приймають участь), *пасивні прихильники* (особи, які з неймовірною цікавістю спостерігають за застосуванням до жертви сексуального булінгу, однак відкрито не підтримують цього діяння), *байдужі свідки*; 2) *жертва* (особа, яка зазнає сексуального булінгу від кривдника); 3) *захисники* (особи, які намагаються усіма способами і засобами допомогти кривднику) та 4) *потенційні захисники* (особи, які не схвалюють безпосередньо діяння, однак дуже хочуть допомогти жертві) [3].

Передумовами вчинення сексуального булінгу можуть бути: особистісні чинники (зовнішній вигляд, поведінка особи, національність, стать); сімейні чинники (брак близьких стосунків у батьків з дитиною – відсутність їхньої уваги до дитини, змушує дитину закриватися у собі, не ділитися зі своїми близькими про свої проблеми та труднощів у спілкуванні; тиск або жорстоке поводження батьків, що призводить до того, що дитина сприймає навколишній світ як постійне джерело загрози; домашнє насильство – є одним з основних чинників появи сексуального булінгу, оскільки дитина, що потерпає від насильства, може копіювати дії свої батьків та стати або жертвою або кривдником булінгу), чинники навколишнього світу (відсутність контролю, ігнорування проблеми, авторитарний стиль навчання); соціальні чинники – певні стереотипи суспільства, вплив ЗМІ, економічна та соціальна нерівність [2].

За вчинення сексуального булінгу ст.173⁴ КУпАП передбачено накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин [1]. Однак з настанням шістнадцятирічного віку до кривдника можуть також застосовуватися санкції Кримінального кодексу України, якщо в його діях є ознаки злочину. У випадках особливо жорстокого поведіння кривдника з жертвою кримінальна відповідальність настає з 14-річного віку [5].

Проте для того, щоб зрозуміти, до якої все ж таки відповідальності необхідно притягнути особу, яка вчинила сексуальний булінг, протягом першого семестру 2021–2022 навчального року, було проведено анонімне опитування серед курсантів першого курсу навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ. Учасниками опитування були особи віком з **16 до 19 років**. Всього взяло участь в опитуванні **82 особи**, серед яких **29 дівчат та 52 хлопців**.

В ході проведення учасникам було представлено 5 питань, які допомогли проаналізувати освіченість курсантів в даній темі, їх чесність та розуміння даної проблеми.

Перше питання опитування передбачало те, чи знайоме поняття «сексуальний булінг» взагалі курсантам першого курсу.

Результат опитування продемонстрував, що більшість, а саме **89%** курсантів, в своєму житті стикалися з поняттям «сексуального булінгу». Серед 82 першокурсників **11%** курсантів ні разу не стикалися з цим поняттям, тому подальше опитування таких осіб не мало сенсу. Майже кожен восьмий першокурсник не чув про поняття «сексуального булінгу», а це свідчить про обізнаність курсантів та їх освіченість у життєвих проблемах та реаліях.

Друге питання стосувалося того, звідки саме першокурсники дізналися про існування такого поняття. Результат опитування продемонстрував, що значний вплив на формування свідомості та обізнаності курсанта впливають засоби масової інформації (**61,7%**), на другому місці соціальні педагогічні працівники та вчителі (**37%**), на третьому місці друзі, однолітки та знайомі (**28,4%**), а ось батьки та родичі не розмовляють про це зі своїми дітьми та не впливають на формування їх свідомості (**12,3%**). І це дуже величезна проблема в сучасному світі, де малолітні та неповнолітні особи

не хочуть ділитися зі своїми батьками, не довіряють їм та не можуть поговорити без сорому з ними про все.

Третє питання було більше особистого характеру. Воно передбачало чесність та відкритість від курсантів першого курсу. В питанні зазначалося, чи знайомі здобувачам вищої освіти випадки сексуального булінгу серед їх знайомих або близьких. В результаті опитування більшість відповіла «ні» (**81,7 %**), однак деякі курсанти все ж таки зазначили відповідь «так» (**18,3 %**). Звідси можна зробити висновок, що незважаючи на молодий вік, вже серед молодого покоління траплялися безпосередньо випадки «сексуального булінгу».

Четверте питання стосувалося відповідальності кривдника за вчинення «сексуального булінгу». Оскільки в КУпАП передбачається адміністративна відповідальність за вчинення такого діяння, то нам була цікава думка курсантів щодо такого питання. Результати дослідження показали що більшість першокурсників (**76,8 %**) вважають, що за вчинення сексуального булінгу особа повинна притягатися до кримінальної відповідальності.

П'яте питання стосувалося того, чи згодні курсанти першого курсу з тим, що за вчинення «сексуального булінгу» особа повинна каратися суворіше, ніж за вчинення інших видів булінгу та насильства. Незважаючи на те, що більшість курсантів згодні з тим, що за вчинення цього діяння кривдник повинен притягуватися до кримінальної відповідальності, значно менша частка опитуваних вважає що вид цього булінгу повинен каратися значно суворіше, ніж інші види насильства (**67,1 %**), а булінгу зокрема.

Отже, результати анонімного опитування дозволили нам дійти висновку, що в КУпАП є досить відчутний недолік, що стосується відповідальності за вчинення «сексуального булінгу». За вчинення такого діяння повинна бути передбачена кримінальна відповідальність.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. База даних «Законодавство України». URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

2. Стоп шкільний терор. Особливості цькувань у дитячому віці. Профілактика та протистояння булінгу. 2017. 84 с.

3. Вознюк О. М. Булінг у школі: причини, наслідки, допомога. *ЖОШПО*: веб-сайт. URL: <http://zippo.net.ua> (дата звернення 02.12.2021).

4. МОДУЛЬ 1. Булінг (цькування) як явище, його форми та учасники. *Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*: веб-сайт. URL: <https://nupr.edu.ua> (дата звернення 03.12.2021).

5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

Базюк В. С.,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор

Тихонова О. В.

ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Запобігання злочинності як важливий елемент інтегративної системи організованої протидії злочинності включає в себе безліч різноманітних запобіжних заходів, чітких визначень рівнів і напрямів запобіжної діяльності суб'єктів, їх компетенції, природи самих заходів тощо. Виникає необхідність їх класифікації, тобто розподілу явищ, заходів, понять за класами залежно від загальних ознак або класифікатора. Існують різні класифікації запобіжних заходів з урахуванням тих цілей, які перед ними ставляться. Заходи можна класифікувати за: а) рівнем; б) масштабом; в) змістом; г) суб'єктами; д) об'єктами; е) часом та інші. За рівнем розрізняються загально-соціальні, спеціально-кримінологічні та індивідуальні заходи запобігання злочинності; за масштабом – заходи, які здійснюються на певній території (держава, регіони) на окремому об'єкті (установа, підприємства, фірми); за належності до відповідної групи осіб (неповнолітні особи, звільнених з місць позбавлення волі); за змістом – заходи соціально-економічного, соціально-демографічного, технічного